

LO VERDADER CATALÁ.

REVISTA RELIGIOSA,

POLÍTICA, CIENTÍFICA, INDUSTRIAL Y LITERARIA.

TOMO I.

*Per terra observa l' Catalá ab tristura
Sa industria, son comers y agricultura.*

BARCELONA 1843:

En la estampa de VALENTI TORRAS,
rambla dels Estudis.

ALS VERDADERS AMANTS

DE LAS GLORIAS Y BELLESA

DE LLUR PATRIA CATALUNYA.

DEDICATORIA.

Nobles fills del Ter y del Llobregat, vosaltres en particular habitants del camp y la montanya en las venas dels quals circula mes pura la catalana sanch, á vosaltres en fi á tots quants entusiasman las glorias de la immortal Catalunya, ve dedica-da aquesta Revista.

Y en veritat: uns escrits encaminats á recordar los nobilissims blasons que de temps antich han decorat á Catalunya y dirigits á procurar sa prosperitat y benestar ¿á qui ab mes

rahó podian dedicar-se, que á aquells verdaders fills de llur adorada patria, que lluny de avergonyirse de passar per catalans, alsan ab orgull llur front radiant de gloria, y ostentan aquell nom que en mes de mil ocasions ha estat l' admiració del Univers?

Acepten donchs ab beniginitat y carinyo, dignes descendents dels Rocavertis y Moncadas, las tareas literarias, que en honra de la patria emprendem los qui tenim la ditxa de ser compatricis vostres.

Sols merescam una senyal de aprobació y benevolencia de vostra part, res mes ambicionam, recompensats quedan sobreabundantment nostres treballs.

Bé coneixem no ser prou digne de vosaltres lo dó que vos presentam, mes tampoch sabem dúptar de vostra bondat, que vos dignaréu atendre, no al despreciable de la cosa, sino al afecte ab que vos la oferim, als ardents desitjs que inflaman nostre cor de que prospere nostra patria, de que lo nom catalá sia altra vegada respectat y temut de totas las nacions, y de que nostre hermós idioma recobre aquella fama y apreci que li son deguts.

Los Redactors.

Criat en la patria, ques diu Catalunya,
No vol aquest llibre mudar son llenguatge.
Deixemli, donchs, tot temps sa propia figura,
Veurán una dama de tanta bellesa,
Que sols en mirarli lo gest y pintura
Tindrán, si la deixan, gran pena y tristura:
Y après en cobrarla descans y riquesa.

Ballot, gram. cat.

LO VERDADER CATALÁ.

INTRODUCCIÓ.

Lo esperit de innovació de que está possehit lo nostre sigle motivá en Espanya una revolució grandiosa en si, però estéril é infructuosa per habernos sumergit en un estat mes degradant y miserable encara que aquell que li doná origen, ó serví de pretext als innovadors de nostres dias. Lo crit de llibertat alsat en la Península ressoná y fou acullit ab un entusiasme casi increible, tant mes fundat, quant la nació se veyá llibre de un govern anomenat per la revolució *fanátich, despota, y tirá*. La llibertat de la impremta, primera garantia que la llibertat política y civil concedeix als paissos en que

aqueixa s' estableix, se dispersá instantáneament qual foch elèctric per tots los ànguls de la monarquia y se arrelá en Espanya ab una profunditat inexplicable.

Lligada Catalunya al restant de la Península ab uns llassos indissolubles é inviolables, degué seguir per lo camí y senda revolueionaria y presenciar las catástrofes y llastimosos successos sobrevinguts en ella en la última década. La llibertat de la impremta se plantá desde luego en ella y Barcelona, com á Capital suprema de aquella gran Provincia, se vegé al moment plena de periódichs. Mes part de la prempsa particularment barcelonesa en lloch de aprofitarse com devía de las utilitats y prerrogativas que la verdadera llibertat de la impremta en sí portava, sembla no se ocupá de altra cosa que de interpretar á sa manera son esperit; en lloch de formar dels espanyols un sol partit nacional, se ha ocupat en la creació de bandos y fraccions, funesta plaga de las nacions y pobles, en lo foment de certas passions que devian permaneixer ocultas é inaccionadas, en saltar la barrera del honor, vituperant y escarnint á mes de una persona real y publicant faltas ocultes de la vida privada, sagrat é inviolable retret ahont no es dat impunement penetrar; y lluny de defensar l' honor de Catalunya y recordar sos antichs privilegis y glorias, ja que fins á las horas un govern enemich de la llibertat d' escriurer habia pot ser impedit alzar la veu, llansá á l' abatuda Patria en un criminal olvit com si se avergonyís de nostras antiguitats tan nobles y honrosas. Y no es sols en la prempsa catalana, en la que se ha notat y observa encara aquesta extinció del esperit patri, no; catalans hi ha que ó pera motiu de una reprehensible moda, ó pera lo va y afeminat orgull de figurar s' excusan de ferse coneixer com á catalans, renunciant fins á valerse de llur idioma natiu en llurs conversacions mes ordi-

narias á fi de no ser tinguts com á tals. Homes necis é indignes fills de la millor de las Patrias! ¿Quals son las rahons que vos excusan pera mereixer Catalunya si no lo vostre despreci, al menos la vostra indiferencia, avergonyintvos de parlar son idioma de tanta majestat y armonía y que tant envaneix nostra literatura provincial? ¿No sabeu tal vegada que nostra llengua catalana era lo idioma dels reys de Aragó, dels Consellers de Barcelona, de las corts de Catalunya, dels trovadors catalans, mestres, se pot casi dir, dels Petrarcas y Dantes, y que en ell s' escrigueren las nostras prerrogativas, los nostres privilegis, los nostres drets, las nostras lleys y las nostras constitucions respectadas de tants monarcas, temudas de tants pobles, admiradas de tantas naciones? ¿Ignorau pot ser que Catalunya es mes noble que lo restant de Espanya per sa antiguitat, que sempre ha estat rica, valenta, poderosa, lleal á sas promesas, fidel á sos juraments, y á sos reys, y que los cartells de noblesa que la decoran son un testimoni viu y perenne de las suas glorias y grandesas? ¿Tal vegada no haveu sentit á dir que Barcelona entusiasmada sempre per la fé del Crucificat fou la primera ciutat de Espanya, que rompé la dura cadena ab que la tenia esclava lo bárbaro árabe, y que per son comers é industria ha estat y es encara al present coneguda per tot lo mon? ¿Que al oir lo nom de *catalá* tremolan los Napolitans y los Tracios, los de Tesalia y de Tebas, los de Chipre y Morea, los de Atenas y Neopatria y altrás mil bellicosas naciones que recordan las gloriosas victorias que nostres pares d' ellas alcançáren; y que los Genovesos y Moros no poden anomenarlo sens vergonya y furor al pensar que contra la gallardia de donas catalanas s' estrellá lo valor y bravesa de llurs antepassats en Tortosa y en lo castell de Galípoli? ¿Com donchs á pesar de tanta grandesa ab que resplandeix

Catalunya es tant poch atesa y fins casi despreciada de sos propis fills ?

Som espanyols se dirá; es molt cert; però la circumstancia de ser espanyols no priva que siam verdaders catalans. Espanya es la nostra nació; però Catalunya es la nostra Patria. Com á espanyols estam obligats á procurar lo benestar de la nostra nació; mes som catalans y aqueix títol no sols nos autorisa, sino que nos mana imperiosament defensar dins lo círcul legal los drets, prerrogativas, noblesa é interessos de la nostra Patria. Desenganyemnos; todas las provincias y ciutats espanyolas encaraque pertenescan á una gran nació y formen una sola familia, tenen llurs privilegis é interessos particulars; si se tracta de alterarlos ó modificarlos en llur perjudici las veurém agitar-se maquinalment, dihemho axí, y guiadas per lo sol esperit patri ó provincial defensarlos ab valor y sostenirlos ab heroisme. La infelis Catalunya però no ha trobat fins ara qui surtis á sa defensa. La major part de sos fills han comensat per despreciar son llenguatge, que han anomenat tosch y bárbaro, perque no hi entenen borrall, y han acabat per burlarse de la Patria que á ells doná la vida.

Mes ha ja arribat lo dia en que Catalunya sia alsada del estat del olvit é indiferencia en que se troba. Detestada, aborrida, escarnida y ultrajada se ha vist per una llarga serie de anys, es ja hora donchs de que los séus verdaders fills procuren sostenir ab pit y constancia la defensa de sos interessos y lo recort de sas glorias. Guiar á Catalunya per lo camí de una civilisació progressiva acomodada á las exigencias y esperit del sigle; defensar sos drets é interessos; recordar sas proesas y honors, escrit tot ab lo noble llenguatge de nostres antepassats pera major comprensió y major gloria de la nostra Provincia, tal será la ocupació de la nostra Revista.

Despleguem la idea.

La civilització es filla de la il·lustració; així donchs una societat serà tant més perfecta quant menys fantàstica y supers·ticiosa sia la il·lustració que se li haja donat. Desde temps im·memorial havia estat la Religió lo primer tema adoptat per la civilització dels pobles, puix que al pas que il·lustrava los homes, los subjectava sens esclavitzarlos (a). Lo sigle passat empapat en las sacrílegas idees que inundáren la Fransa, quant precipitá en un llot de sanch lo trono dels Carlomagnos y abolí una Religió pura, guillotinant los seus ministres, y destruint sos temples, semblava ressentirse de que la Reli·gió fos la civilitzadora de la societat y se apropiás un dret que ell se havia donat de voler obrir lo camí de la civi·lització baix un principi de sensualitat y materialisme. Mes la experiència, verdader mestre del desengany ha manifestat ben clarament esser la Religió la basa y pedra fundamental sobre que ha degut, deu, y deurá alsarse la societat, sian quals se vullan sos drets, interessos, política, situació, govern &c. La premsa periódica de Espanya nos está donant una prova evident de aqueixa veritat, puix que si bè en sa major part no forma la Religió l' objecte principal de sos escrits, no obstant la part d' ella mes sana y de major fama européa advoca també y surt á la palestra en defensa de nostras crehencias re·ligiosas y dels privilegis y drets dels ministres del Santuari.

Catalunya il·lustrada en los dogmas de la nova lley quant estavan encara de fresca sanch salpicats los instruments y lo altar ab que y en que fou immolat un Deu-Home per bè de tot lo mon, ella ha estat sempre religiosa sens ficció y católi·ca sens fanatisme; entusiasta per sa Religió, mes gelosa per

(a) Volem indicar ser aqueixa la Religió católica.

sas regalias, ha defensat ab fermesa y brio á aquella y ha conservat á eixas ab honor é independència. Però la revolució de nostre sigle atropellant y com si volgués insultar lo esperit religiós que tant envaneixia y envaneix encara als antichs y moderns catalans, escarní llur Religió, degollá sos ministres, incendiá los seus temples y saquejá sos tresors; y com si lo estrago y lo incendi, lo punyal y la teya, la devastació y la mort fossen bastants pera borrar de una nació los senyals de una Religió sellada ab la sanch de un Deu, é invencible com ell mateix, se complagué ja de haver establert en Espanya los furors de l' anarquía y los horrors del ateisme, sens considerar que los espanyols som católichs y eminentment religiosos y que mentres existesca la Espanya, existirá sa Religió.

Cansada ja la revolució d' estragos y pillatge se adormí contenta ab la certitut de un imaginari triumfo; però no per axó la Religió de Espanya y los seus ministres se han vist llibres de las diatribas, insults y humillacions, rastre sangós que havian deixat las pitjadas de la revolució. Sí; la revolució del any 35 havia comensat, mes no acabat sa obra; completarla de un sol colp hauria estat massa atreviment, era precis anar poch á poch y com per graus á fi de que no se alarmás lo poble espanyol. Se ha lograt; y la Religió espanyola no prou atropellada ab los desastres del any trenta cinch, ha vist se li arrabassavan aquells bens mes preciosos per la magestat del culto y ornato de sos temples, y está mirant á sos ministres condemnats al degradant estat de la mendicitat y miseria.

Deber nostre es com á espanyols defensar la nostra Religió y los drets dels seus ministres, advocant en favor de una classe de la societat tant mes vexada quant mes suferta, composta de homes verdaders espanyols, amants de llur Patria y gelosos de sa gloria y noblesa; y com á catalans,

aplicar los principis de la Religió católica á la civilisació y progrés del Principat, y aixugar las llágrimas del clero catalá, tant mes humiliat quant mes era digne de millor sort.

La societat, sia aquesta la que se vulla, deu esser regida per lleys particulars, que al pas que se conformen ab la ley suprema promulgada per un Deu, estiguen en armonía ab los drets é interessos dels pobles. Ni basta axó; es necessari que los governants possehescan un tino, certa táctica, tal prudencia, la política en fi indispensable pera dirigir ab acert la nació quels está confiada. Per desgracia ja data de alguns anys, que los que en Espanya regeixen la nau del Estat son molt poch versats en la verdadera política, en mengua de una nació que per sa política fina, noble y sincera ha estat un dia la primera d' Europa. Lo sistema de llibertat plantat entre nosaltres ha acabat de agriar la nostra situació, llansant en un cáos la nostra política y acarreantli un descrédit, del qual li será difícil alsarse. Canonisat per la llibertat l' opinar á brida batuda en qualsevol cosa, mes en especial en política del modo que mes plague, Espanya se ha dividit en mes partits polítichs, que no está ella dividida en regnes y provincias. De aquí una guerra encarnissada entre los espanyols, pot ser mes funesta que la del camp de batalla; de aquí la discordia entre los fills de una mateixa Patria en lloch de la unió, l' odi en lloch de la fraternitat y una rabiosa venjansa en lloch de la reconciliació. Es necessari confessar que molta part de la prempsa ó imprudent ó maliciosa ha cooperat no poch á encéndrer lo foch del rencor.

Aqueixa *Revista*, que primer que tot es religiosa, faltaria y faria trahició á sos principis si voluntariament caygués en tals excessos; la sua missió es de pau y de reconciliar.

ció. Sia Espanya independent de tot jou estranger; sia lli-bre, felis, poderosa, il·lustrada en los principis de una lli-bertat ben entesa, en los debers patris y en las lleys na-cionals.... formar de tots los espanyols un sol partit, si partit se pot anomenar, unit, ferm y compacte ab exclu-sió de banderías tal es la marxa política que seguirá esta Revista. La historia de la revolució passada y los acontei-xements extraordinaris que notam tots los dias nos obliga-rán sens dubte á recorrer llurs actes y á fer veurer als partits que fins ara han governat la Espanya las contradic-cions y disbarats en que han caygut; mes per altra part los allargarém la ma y fentlos abjurar llurs passats errors los acompanyarém al seno de la gran comunió del partit verdaderament nacional. Si la Espanya vol esser poderosa, temuda, respectada y vol ocupar lo lloch que per sa ele-vada categoria se mereix en lo congres general de las na-cions europeas, es precis que sia unida; amalgámense tots los partits que la acossan, que se forme lo sol partit na-cional y li asseguram será verdaderament felís.

La Religió estableix la civilisació, la política la sosté; mes las ciencias, las arts y la industria la adelantan y fomentan. Catalunya relacionada ab casi tota la Europa per son florit comers y honradesa de sos comerciants, adqui-rí un verdader progres en la carrera de la sua civilisació, fent que Barcelona sa capital haja estat desde sis sigles á aquesta part la primera ciutat de Espanya per son comers, per la sua industria y per lo seu adelantament en las cien-cias y en las arts. Las guerras que tant temps fa sembran en nostra desventurada nació la destrucció y la mort, hau-rian sens dubte esborrat en Catalunya fins los vestigis dels seus progressos industrials y científichs, si los catalans

amants casi al increible del treball no haguessen reparat ab llurs fatigas las perduas que dits progressos experimentavan. Mes ¡que mala estrella per lo infelis Principat...!! ¡Lo que no han pogut las desgracias consegüents á guerras las mes llargas y desoladoras podrá tal vegada una cobarda condescendencia!

Catalunya está mirant la sua industria ferida de mort y aqueixa paralisia que se nota per tot ahont se gira la vista es ja un preludi per desgracia bastant cert de la mortal agonia que se ha d' ella apoderat. Una nació naturalment pobre y miserable, desitjosa de renyinas y divisions pera poder al favor d' estos fer son infame tráfico en detriment de la industria dels altres païssos, en los quals se ha establert á costa de mil sacrificis y suors; una nació venuda á la Espanya per aliada y amiga y que se complauia en veurer devorada de las flamas y arrasada per la furia del mes horrorós bombardeig la primera ciutat fabril de la monarquia espanyola, preten establir en ella lo comerç y tráfico dels seus cotons en perjudici de nostres interessos, no sols de Catalunya si que també de la Espanya entera. Logre ella si pot ab sos diabòlichs maneigs é intrigas sas injustas pretensions, nosaltres que sols ansiam lo bè comú, defensarém ab enérgich llenguatge los interessos de Catalunya, defensant ab ells los de tota la monarquia, puix que la qüestió dels cotons no sols es qüestió provincial sino també nacional.

Lo adelantament progressiu de todas las ciencias y arts conegudas nos entretindrà de una manera particular, á fi de que Catalunya se trobe en lo possible al nivell dels coneixements de las demés nacions civilisadas.

Per últim: la literatura, aquesta part del saber humá que

divinisa los héroes é immortalisa los homes deu ocupar en la nostra *Revista* un lloch preeminent per ser la nostra literatura provincial un dels mes dolsos recorts de las grandesas y glorias de nostra Patria.

Veheus aqui lo vast y dilatat quadro dels assumptos que van á ocuparnos; veheus aqui lo camí trassat per aquesta *Revista*, qual lema es *la prosperitat de Catalunya y lo recort de las suas grandesas*. ¿Los nostres alcansos, los nostres coneixements podrán desempenyar tan noble comés y tan espinós encárrech?

Homes envellits en la carrera de las lletras, sabis y verdaters amants de la prosperitat y grandesa de Catalunya, á vosaltres, á vosaltres toca internarvos en lo camí que nosaltres no fem mes que atalayar; á vosaltres toca pujar á la montanya de la gloria que nosaltres sense prou forsas pera treparla desde sa falda estam contemplant. Catalunya exigeix de sos fills un nou sacrifici; encaraque incapassos y despreciables nos atrevim á alsar l' augusta ara, toca á vosaltres la celebració y compliment de aquell. Si la experiencia y lo saber de una edat madura no serveixen de guia, com un sabi Mentor, á la juventut briosa, bé poden ser grans los desitgs de aquesta, bè pot ser noble son entusiasme, però jamay podrá treballar ab profit en la immortalitat de la Patria. Tindré donchs per un favor may estimat com se deu, los consells y advertencias que se diguen fernos los homes instruits y d' experiencia. Mes al pas que rebrém tals demostracions de bondat ab un agraphiment verdaderament cordial, despreciarém y despreciam ja desde ara las invectivas que la ignorancia ó la burla tire contra nostres escrits.

Tornam á repetir que sols la prosperitat de nostre ado-

rada Patria Catalunya y lo desitg de que floresca, progresse y se perfeccione nostre injustament despreciat llenguatge es lo que mou nostras plomas; ni ambicionam la corona de llorer, ni escrivim per un sórdido interés. Plagués á Deu que se ocupassen millors plomas de las glorias de la immortal Catalunya; al instant plens de satisfacció deixavam las nostras, despres de haver cridat á tots los amants de la Patria á la subscripció, portant nosaltres la delantera.

P. R. y P.

NOTA: Com lo llenguatge catalá es tingut per molts per un dialecto incult y bárbaro, sense reglas, ni gramática, á pesar d'esser un verdader idioma y de constar de totes las parts de que deu constar una llengua viva, se origina de aquí haverhi molta variació en especial en sa ortografia. Com donchs, podriáanse mouer polémicas en quant al particular, las que aborrim, nos ha aparegut oportú fer las següents observacions:

1^a. Lo nostre llenguatge catalá será tal qual se veu en est escrit; ni usarém de paraulas antigas porque no podrian estar á la capacitat de tothom, ni tampoch parlarem com comunment se parla, assó es, ab una llengua corrompuda y adulterada. No obstant quant pera necessitat ó pera hermosura de nostre idioma se haja de usar de alguna veu antiga, no repararem en escriurerla. Per aques-

ta rahó notarán los lectors en nostras produccions lo *llur* y *llurs* (su, sus: denotant molts possessors) per esser riquesa de nostra llengua, axí com lo *loro* ho es dels italians, lo *leur* dels francesos, y lo *their* dels inglesos.

2ª. Evitarém tot lo possible l' abundancia de accents, no usant sino los que judicarém absolutament necessaris, puix axí ho observám en los millors Autors.

3ª. Com la desmasia de apostrofs y contraccions fa á vegadas difícil é intrincat lo llenguatge, serém molt cautos en quant al particular y procehirém ab molta moderació, com ho encarrega Ballot en sa gramática catalana. No obstant axó se deu entendre en prosa, puix en poesia á causa del número de sil·labas y de l' armonía del vers hi ha mes llibertat en lo us de apostrofs y contraccions.

4ª. Encaraque hauríam pogut fer moltes innovacions en lo idioma catalá; però nos havem abtingut d' ellas, puix hem considerat que (com diu un célebre escriptor de nostres dias) «si bè poden presentar una falsa apariencia de millora ó de regularitat, acabarian de convertir nostra actual y prou arbitraria escriptura catalana en una verda-dera anarquía ortogràfica.» (a).

No nos havem guiat solament per nostres coneixements; la gramática del erudit Ballot, lo diccionari de Labernia, lo diccionari catalá-castellá-llatí-francés-italiá fet per una societat de catalans y altres llibres de graves Autors nos han servit de nort y de guía.

(a) Pere Labernia, en lo prólech de son diccionari de la llengua catalana.

GLORIAS RELIGIOSAS DE CATALUNYA.

Catalunya!!! dolssissima é idolatrada patria mia! perda jo per sempre la memoria, si tinch un dia de olivardme de tu! que se asseque y esberle ma ploma, si no ha de ocupar-se de tas grandesas y glorias!... ¡Ah, bastant te han despreciat indignes fills teus! prou han desgarrat tas entranyas Nerons ingrats é inhumans contra llur propia mare!... ..

Pero aixuga ja tas llágrimas, ma estimada Catalunya! deixa, deixa per fi lo vestit de dol ab que tant temps fa te presentas trista y abatuda als ulls dels que te adoran: engalánat ab la brodada escarlata, y purpúrea grana de tos blasons y noblesas. Si, tos fills coneixen ja que lins ara poch ó ningun cas han fet de tu, pero no axi de aquí endavant: ta prosperitat, ta gloria, ton progrés los teus privilegis, y lo recort de tas grandesas fará tot llur cuidado.

Entretant comensa á acceptar las primicias, que de llurs plomas presentan en ton altar alguns de tos joves fills. Enamorats de tas atractivas prenda, y entusiasmat per lo benestar, felicitat, civilisació y verdader progrés de Espanya, que en part depenjan de ta prosperitat, apenas entrats en la carrera de las lletras, ja consagran tota á tu llur infancia d' escriptors. Las gloriosas coronas que cenyeixen ton noble front será lo tema favorito de llurs assumptos, ton heroïsme, tas bellesas, ta religió... ah! si, ta religió, religiosissima Catalunya.

Mes quina ploma per ben trempada que sia podrá descriurer ab finura un quadro fiel de ton cristianisme? Quedan enlluernats los ulls mes perspicassos al voler contemplar los resplandors ab que en religió has sempre lluit. Si tas proesas te han fet célebre en los fastos de la historia, ton pur catolicisme te ha immortalisat en los anals de la Iglesia. Maravellas, cosas las mes estupendas se contan de ton esperit religiós, ó gran Catalunya.

No entrarem aquí en qüestió si es ó no verisimil (no obstant que, vistas las rahons que se al·legan, nosaltres per tal ho tenim), (1) si es, ó no verisimil, dihem, que lo apóstol S. Jaume en sa vinguda á Espanya, desembarcás á Tarragona, ciutat ja á las horas de molta fama y distinció per ser metròpoli dels Romans, y cap de la provincia citerior, y de alli passás á Saragossa. Deixarem donchs intacta aquesta disputa, puix que per gloria de Catalunya basta y sobra que si Saragossa fou la primera ciutat de Espanya que adorá en sos altars, destruits los idols que los ocupavan,

(1) Llegescan á Pujades tom. 4 de la Cronic. de Cat. lib. 4. cap. 5.

la creu, símbol de un Deu crucificat per la salut de tot lo mon, Lleyda fou la segona, Tarragona la tercera y Barcelona la quarta. (2)

En tres ciutats donchs de Catalunya brillava ja lo sagrat signe de nostra redempció mentres que en lo restant de Espanya sols Saragossa cremava en sos altars encens al verdader Deu. Que honor pera Catalunya! Quina proba pot donarse menos equivoeca de la disposició en la qual se trobavan sos habitants de que cahent en llurs cors, com en *terra bona* la llavor de la divina paraula sembrada per lo apóstol S. Jaume donás un fruit centuplicat? Quin testimoni se pot presentar mes clar y evident de la docilitat de Catalunya en rebre la fe de Cristo?

Casi á vista de tanta misericordia de Deu envers Catalunya encara idòlatra, preparant ab sa gracia los cors de sos fills pera que abrassassen la doctrina quels predicava lo apóstol, á vista, dich, del modo particular ple de bondat y amor ab que á aquestos Deu disposava, casi se podrá creurer lo que dels catalans de aquells temps contan alguns historiadors, axó es, que á pesar que gentils y sentats en las sombras de la idolatria, apenas arribaren á llur noticia las estupendas obras que feya, y la admirable doctrina que predicava Jesucrist, quant li embiaren una embaixada anant també alguns á visitar á sa Mare Santissima (3) Y si axó es cert, aquell Senyor que no deixa sense paga un rosegó de pa donat en son nom, no hi ha dupte miraria en sa infinita misericordia ab ulls piadosos

[2] Id. cap. 6.

[3] Llegescan á Feliu, *anals de Catal.* tom. 1. lib. 6. cap. 2., ahont cita varios autors.

un poble que ja abans de coneixerlo li dava una prova, diem-ho axí, tan hermosa de veneració, respecte y adhesió.

Al menos sembla podem pensar, atesa la disposició ab que per pura misericordia agraciava lo Totpoderós á Catalunya pera rebre la fe cristiana, si Ell vehent en sa presciencia infal·lible lo que habian de treballar los catalans en la propagació de aqueixa mateixa fe, y los arrels profundos que en llur patria posaria, si Deu, dihem, se dignás ja á las horas acceptar ab bondat y beneir llurs mérits futurs.

Ja lo apóstol S. Jaume com si per la afició ab que Catalunya escoltava sas paraulas, y per lo fervor ab que se adheria á la doctrina que li predicava hagués conegut que aquest poble briós y heróich habia de serho també en la nova religió que li habia anunciat, y á la que habia ell assentit semblava ab entusiasme, com si axó hagués inferit lo gloriós apóstol de las bonas disposicions que de constancia en la fe veyia en los cors catalans, volgué abans de anarsen de la Espanya no sols fundar ell mateix en Barcelona sa primera iglesia ab lo titol y baix la invocació de *Santa Creu*, si que també deixar en la mateixa ciutat un pastor, que cuidás de un remat que tan gratas esperansas dava de augmentarse, y creixer cada dia en la fe y la religió. (4)

Be te pots santament envaneixer, ma estimada patria: encara no habia Roma canbiat lo sangrent trono de sos emperadors per la cadira flamejant amor y fraternitat del deixeble del Home-Deu, quant dintre tas murallas brillavan ja la mitra y lo báculo pastoral: encara no habia S. Pere posat son pontificat en la ciutat santa, quant tu ja tenias al gran Teodosio

(4) Pujades tom. 4. lib. 4. cap. 6.

per bisbe. (5) Gloriat donchs, de tan envejable honor, gloriat si, noble y cristianissima Barcelona, y ab tanta mes satisfacció, quant segons los historiadors Florian y Beuter comensares á ser famosa per la erecció que en ta iglesia se feu de la sede episcopal, y per ta fe pura y constant. Y gloriat tu també, Catalunya entera, puix que tot redunda en ton blassó y honor.

Peró com si no fos tanta gloria bastant per nostre principat un' altra veu magestnosa també y penetrant, y de gran autoritat habia de ressonar en Catalunya, la veu del Princep dels apóstols. Obligat S. Pere per las persecucions del emperador Claudio á deixar á Roma, y venint á Espanya, es molt verisimil y regular que no descuidaria á Catalunya, (6) ja per ser ella una de las principals provincias dels Romans, ja molt mes per haberla visitada y fet en ella detenció lo apóstol S. Jaume, y haberhi deixat un remat que desitjaria veurer lo supremo Pastor en que estat se trobava.

Mes no paran aquí las glorias de nostre Principat. Altras plantas apostólicas habian de trepitjar nostra terra á mes de las del fill del Zebedeo y de las de Simon Pere. Catalunya habia de tenir la ditxa de ser també il·lustrada en la fe de Jesucrist per lo Doctor de las gentes.

En efecte: si Barcelona degué á S. Jaume son primer temple erigit baix la invocació de la *Santa Creu*, Tarragona per causa de S. Pau ne edificá un á la que habia d' esser sa Patro-

[5] Segons lo cómputo de alguns cronistas, Barcelona tingué bisbe un any abans que S. Pere posás son potificat en Roma, y segons altres un any després.

[6] Pujades tom. 4. lib. 4. cap. 9.

na, la ínclita protomartir Tecla. (7) Si lo fill del tró, nom que doná al primer la mateixa Veritat eterna, deixá per pastor á Teodosio en Barcelona convertida á la fe de Cristo, lo *Vas de elecció*, com anomená al segon Jesucrist, instalá bisbe en Tortosa despres de haberhi anunciat la divina paraula á Rufo fill del Cirineu que ajudá á portar la creu á nostre Redemptor en lo camí del calvari. (8)

No es donchs gens de admirar que tan profundas arrels haja en Catalunya posat la religió divina de Jesucrist si la plantaren en ella mans tan hábils y sagradas. No es gens de admirar que la primera *epistola decretal* per Espanya la escrigués á Catalunya lo papa Sixto 2., (9) si son princep y antecessor no se desdenyá visitarla. No es gens de admirar que obligada Barcelona á rendirse al moro després de no poder mes resistir, no s' entregás sinó ab honrosos pactes, com diu Bergomense (lib. 1. sub anno 732), y entre ells lo de viurer ab sos ritus, ceremonias, sacrificis, y sacraments ab son bisbe.

Ah! es que Catalunya ferma é immoble en la roca de la veritat, primer renuncia á sa prosperitat y benestar, y fins á sa existencia, que á la fe que rebé y ab la que la il·lustraren los tres resplandents lluminars que vingueren á traure-la de la fosca del pecat en que se trobava. Testimonis son de aqueix heroisme tants de sos fills que han derramat llur sanch abans que apostatar de la religió cristiana: testimoni n' es la ínclita donselleta barcelonina, la gloriosa Sta. Eularia, la primera de las verges que en Espanya patí, no obstant sa tendra edat, los

[7] Pujades citat cap. 15.

[8] Id. capit. 14.

[9] Id. tom. 5. cap. 60.

mes exquisits torments en defensa de la fe; y testimonis per fi los centenars de catalans que ja en Espanya baix las ordes de llurs Comptes han ajudat á llurs germans á expulsar als moros de la patria, ja en temps de las cruzadas han corregut intrépits á reconquistar los llocs sants del poder del tiránichd Sarrahí.

Pot ambicionar Catalunya mes glories religioses? poden sos fills desitjar mes probas encara del esperit cristianissim de que en tot temps ha estado animada llur patria?... Donchs mes n' hi ha y no menos lluminosas y honoríficas per nostre Principat. Catalunya fou la primera de las provincias de Espanya que vegé en un dels seus pobles (en Coblliure de Rosselló) celebrarse una de aquellas venerables assambleas ahont acudian tants bisbes y la flor de la ciencia, y moltes vegades de la noblesa, axó es, un *Concili*; y que es generalment conegut ab lo nom de *concili il·liberitá*. (10) En Catalunya, en lo concili tarraconense segon, tingué principi la observancia del Diu menge, segons escriu nostre docte cronista Pujades (tom. 6. lib. 6. cap. 62.) y de aquí se propagá per tot lo mon. Catalunya fou la primera que á las ordes de son intrépit capitá Bernat se alsá contra la mitja lluna que infestava tota la Espanya, á fi de purgar á aquesta de la brutal y fanática religió de Mahoma, y restablir en ella lo esplendor y culto de la divina fe de Jesucrist. Catalunya... però á que amontonar probas sobre pobras, si per qualsevol part que girem los ulls, en qualsevol página que obram de la historia trobam testimonis irrefragables de la pietat que sempre ha caracterisat als catalans, y de las glories religioses de llur patria?

(10) Pujades tom. 5. lib. 5. cap. 1.

En Barcelona funda lo gloriós Patriarca de Assis lo primer convent de son orde en Espanya: en Manresa se prepara ab uns exercicis los mes devots lo gran Loyola per empendrer la fundació de la sempre il·lustre companyia de Jesus: en Montserrat revela lo Cel al mártir de la caritat envers los catius, S. Pere Nolasco, que passe á Barcelona á fi de fundar la religió de la Mercé... Però seria may acabar si un per un habiam de referir aqui los blasons religiosos que condecoran á nostra cristianissima patria. La montanya de Montserrat ab son devotissim santuari la fan coneguda de nacionals y estrangers, y la real descensió de la Reyna dels cels en Barcelona pera fundar la sobredita religió mercedaria li donan una gloria envejable, de la qual fins ara ninguna nació del mon se pot envaneixer.

Vehens aqui los privilegis y gracias ab que ha volgut lo Cel honrar á Catalunya; però es precís dir pera sa major gloria que ella ha sabut correspondrer. Sa adhesió á la fe cristiana ha arribat al entusiasme. Obranse sino nostras antigas constitucions, que totas respiran un cristianisme lo mes pur y una pietat la mes acendrada; aquellas constitucions que mereixen estar esculpidas ab lletras de or en las parets de totas las casas. En ella llegeix l' home verdaderament religiós ab una satisfacció la mes gran la severitat saludable ab que se imposan las penas á tot género de pecadors y viciosos. *Qui paraulas*, diu una entre altrs (lib. 9. const. tit. 2. cap. 10.) *nefandissimas, Deu omnipotent, e la benaventurada Verge Maria, e la sua virginitat tocants, e los sancts, e las sanctas de Deu, dirá, si ab propòsit ho dirá sens sperança de alguna venia ó perdó, que muyra, si en joc, baralla, o en altra manera per ira, o per cas ho dirá, portant per mig de la lengua una verga de ferro sie scobat (assotát).*

Vet aqui algunas de tas glorias religiosas, cristianíssima Ca-

talunya : veheus aquí, compatriçis, lo que ha fet en un temps nostre honor y orgull ; y ara ?..... ah ! ara, quants n' hi haurá que á la lectura de aquest article esclafirán una rialla impia ! quants n' hi haurá que mirarán ab burla ó rabia lo recort de nostres blasons religiosos ! Si un temps s' envaneixia lo espanyol de ser lo catòlich per *antonomasia*, ara la vanagloria de molts consisteix en ser tinguts per incréduls ó al menos per il·lustrats en la filosofia volteriana.

Ah ! un cor verdaderament catalá s' estremeix al contemplar los progressos que fa la impietat y desmoralisació en un país que sempre ha estat religiós y morigerat ; y un trist presentiment , un ay lo mes desconsolador lo romp de amargura al pensar que pot ser va á deixarnos la fe divina quens portaren los tres apóstols , no podent respirar ayres tan corrupts é infestats.... Pero no ; ditxosa Catalunya , exclamá ab esperit profétich segons es comuna tradició, lo ángel S. Vicens Ferrer predicant un dia á Barcelona, ditxosa Catalunya , puix permaneixeras en la fe catòlica.

Religiosíssims catalans , sian aquestas paraulas vostre consol en mitg de las afliccions que desgarran vostre cor á vista del llastimós estat en que se troba nostra divina Religió en nostra desventurada patria.

J. M. R.

AGRICULTURA.

Una serie de trastorns y sacudiments los mes transcendents y violents, una carrera no interrompuda de successos los mes extraordinaris y de pronunciaments los mes alarmants, acaban de posar á nostra Espanya en lo mes trist y deplorable estat, deplorable per sa actual situació y trist per lo futur. La Espanya s' está morint; un abisme sens fi y sens fondo l' aménassa y aguarda y la boca del precipici sobre que jau estesa se vá derruint insensiblement. Rodejada dels cruels horrors de mortal agonía, ella esten per ahont se vulla sas mans convulsivas en actitud de socorro; fatigada y extenuada dirigeix per totas parts sos centellejants ulls, radiants de vorás foch, y aquell lo seu cap que tan nfa ostentava en altre temps la real diadema de dos mons, se agita y mou desafortadament baix lo influxo y brio de la convulsió mes espantosa.

Si: la que fou reyna de dos mons, aquella en cual imperi

lo sol no tenia levant ni ponent; la que se vegé inundada de or y diamants; la que fou senyora dels mars y extengué son renom per ahont se vulla se fixassen los límits del mon, se ven avuy, limitat lo sen domini, pobre, exhausta, sens for-
sas y sens gloria. La que fou reyna se ven avuy esclava; la que fou senyora es avuy criada; la que fou poderosa se ven avuy inerm; la que fou temuda y respectada, se ven avuy vensuda, humiliada y despreciada. Sos fills sorts y cegos á las calamitats de llur Patria, fan com alarde de condemnar al olvit l'orgull nacional que heredaren de llurs majors y en mitg de llurs partidaris deliris se han recordat de que eran absolutistas, moderats, progressistas, republicans &c. mes no de que fossen espanyols. Que ridiculesa!!

Homes il·lusos y preocupats han cregut que per alçar la Espanya de tan decaigut y miserable estat, era necessari lo poder de las armas y lo influxo de sas lleys, com si la fortuna no negás las mes voltas sos favors á aquellas, y com si las lleys no fossen las mes vegadas una pura farsa, un escrit seductor dels ignorants, com ja deya Napoleon que la Constitució no era altra cosa que *un tros de paper*. Axó han cregut, sens considerar que la laboriositat y foment industrial y artistic de las nacions eran la major part de vegadas lo bllassó primordial y mes orgullós de llurs glories y que l'agricultura era lo únich y mes apropiat recurs pera alçarla al estat de prosperitat y riquesa que ella reclama y se mereix.

La Espanya en altre temps tan poderosa y ufana no hauria sentit tant las desgracias que la han perseguida, si sos fills en lloch de fomentar partits y nous disturbis haguessen procurat aprofitar diligents los favors y beneficis que la naturalesa á ells dispensava.

Afavorida la Espanya ab un clima templat y un fèrtil ter-

reno, devia l' agricultura, ser lo principal patrimoni dels espanyols y lo únich fi y objecte de llurs cuidados. Nosaltres que coneixem fins ahont arriba y s' esten lo verdader valor y forsa de las armas y de las lleys no afiansarém sols en ellas lo edifici de nostra prosperitat; las ciencias, las arts y la industria seran lo primer móvil de nostra regeneració nacional y per las favorables circunstancias que posseheix nostra Espanya, será l' agricultura lo blanch principal de nostres treballs.

Una nació pobre per essencia y miserable pèr consecuencia; una nació á qui la naturalesa ha negat sos dons, aislada en mitg dels mars com lo bandoler entre las esquerdas de las peñyas sens pa pera menjar, ni vi pera beurer, ha publicament dit en lo seno de las suas Cámaras que la Espanya devia tan sols ser agricultora. Guiada per lo bárbaro desitg de alcansar lo vil tráfic y comers de sos cotons en detriment y perjudici de nostres interessos y de nostra industria, volgué enganarnos dihent que en vista del hermós clima y terreno ab que la naturalesa nos ha afavorit, no deviam ser mes que agricultors crehent; necia! que aquestas paraulas fillas de la mes pérfida hipocresía, nos adormirian en mitg de las mes fantásticas idéas. Altres per lo contrari gelosos en estrem per lo bé de llur patria han volgut refutar la proposició establerta en la Cort de *San James* dihent que los espanyols devian ser exclusivament industrials y artistas. Proposicions las dos absurdas, sentadas en principis falsos y diametralment oposats; absurdas porque se apoyan en estrema viciósos, apartantse de aquell just medi sobre lo cual deu generalment apoyarse la veritat de tota proposició ó principi.

Lo primer instint nacional del home es la conservació de si mateix y lo primer objecte de sos cuidados, degué ser lo buscar tots los medis capassos de obehir á dit instint. Veheus

aquí una rahó perque l' home en un principi degué ser exclusivament agricultor. Mes al pas que los progressos de la illustració han civilisat cada dia mes las costums dels homes ja no ha estat l' agricultura llur ocupació exclusiva, sino que han abressat los diferents rams artistichs-industrials que aprengheren per las llums de la civilisació. No obstant, en los paisos ahont lo clima y lo terreno convidavan als treballs de l' agricultura se ha conservat aquesta en tot son esplendor y forsa y no han estat las arts industrials mes que ocupacions secundarias suas; al pas que forman lo móvil y ressort de aquellas nacions á qui la naturalesa ha negat sas gracias y beneficis.

En la Espanya objecte de envidia del continent europeo ha degut y deu ser l' agricultura lo primaer móvil de sas tareas, quant á axó la convidavan mancomunadament lo cel y son terreno, puix que está absolutament reconegut de que ella no podrá regenerarse sens ser abans llauradora y pastora. No se crega vullam nosaltres dir ab axó que los espanyols deuenh dedicarse exclusivament al foment de l' agricultura, afavorint las ideas de una nació que aborriun, no: la nostra idea no es altra que manifestar deurer l' agricultura ser lo fonament de nostra prosperitat per ser ella la clau que obre las portas á casi todas las arts industrials.

Pera convénserse de lo que acabam de dir, assó es, de que l' agricultura sia la clau per lo establiment y progrés de nostra industria bastará presentar un quadro mes ó menos extens y perfect de las arts industrials que prenen origen de aquella. Millor que quantas probas y rahons poguessen al·legarse, bastará dit quadro per assegurar-se de la veritat de nostra asserció. Quatre rams de agricultura qual quatre columnas de bronce nos serviran de basa sent aquestos los prats artificials, lo cultiu de las moreras, lo de las plantas de cotó, cánam y lli y lo dels boschs.

En efecte: procurant lo foment dels prats artificials se tindrian abundants ramats perquè hi hauria herba per alimentarlos los quals nos darian ab abundancia la llet, substancia de molt aliment per l' home, y las llanas y pells que tants brassos ocupan en los rams de industria que de ells dimanen; adelantant lo ram del cultiu de las moreras y criant ab llurs follas los cuchs de seda se tindrian abundants cullitas de aquesta, quals usos son ben coneguts; y los boschs per últim abundant combustible en los usos domèstichs y en la explotació de minas. La llana, las pells, la seda, lo cotó, lo lli, la llenya &c. á quants y quants rams de industria donan origen? Veheus aquí lo mencionat quadro.

Prats artificials.	{	Llet.	{	Matoners.
			{	Mantegaires.
	{	Ramats.	{	Llanas.
			{	Filadors de llana.
			{	Blanquejadors.
			{	Fabricants de panyo.
			{	Abaixadors.
			{	Botiguers de panyo.
			{	Flassaders.
			{	Sastres &c.
		Pells.	{	Assahonadors.
			{	Corretjers.
			{	Sabaters. &c.

Cultiu de Mo- { cuchs de { Seda.
 reras. { seda. }

Cultiu de las { cotó, cá- { cotó, cá-
 plantas de { nam y { nam y
 { lli. { lli.

Filadors de seda.
 Blanquejadors.
 Tintorers de seda.
 Velers.
 Velluters.
 Perxers.
 Pelfeters.
 Sombrerers.
 Passamaners. &c.
 Filadors.
 Texidors.
 Blanquejadors.
 Tintorers.
 Botiguers.
 Fabricants de paper.
 Impressors, llibreters. &c.

Boschs. { Llenya	{	Per obrar.	{	Fusters.
				Ebanistas.
{	{	Minas.	{	Carreters.
				Calafats.
{	{	{	{	Marina. &c.
				Combusti- ble.
{	{	{	{	Ferrers.
				Coure.
{	{	{	{	Courers.
				Plom.
{	{	{	{	Llauners.
				Estany.
{	{	{	{	Argenters.
				Or.
{	{	{	{	Plata.
				Usos domèstichs.

Sent lo nostre intent presentar tan sols lo quadro de las principals arts industrials que prenen origen de l' agricultura, no habem continuat en ell lo cultiu dels cereals, llegums, vinyas, oliverars &c. perque si bé donan lloch á molts rams de industria, es ab tot que servint aquells per lo manteniment y sustento del home, salta luego á la vista que deuben ocupar ab preferencia l' atenció del agricultor per ser articles de primera necessitat.

Un autor parlant sobre la industria popular digué que l' agricultura sens las arts es defallida, perque la muller, las fillas y los noys del pages, ahont no se ocupan en las fábricas, son una càrrega no obstant que indispensable que abruma al jornalero y enflaqueix al llaurador mes acomodat y que per lo tant la opinió de que bastava animar l' agricultura pera que floresca la península era erronea.

Que l' agricultura per si sola ó que son exclusiu foment no baste per la felicitat de la península no ho negarém; mes que la opinió de que bastava animar l' agricultura pera que prosperás la península fos erronea, es absolutament fals. Que se atenga que parlam per la Espanya, apropiantho á una nació que de molts anys á aquesta part se dedica mes ó menos afanyosa al foment de la industria. Si la Espanya donchs se dedicás ab energia al adelantament y progres de la sua agricultura, no alcansaria ventatjas notables en sa industria? Sent l' agricultura la que proporciona las primeras materias á la industria, no deu ser aquella abans estudiada y fomentada que aquesta? Si las llanas, la seda, lo lli, lo cotó &c. son en poca quantitat y de mala qualitat per lo abandono de llur cultiu ó adelantament, com podrán las arts industrials obtenir ab ells objectes que reunescan las circunstancias de primor, finura que ells se mereixen? Si las arts fossen lo exclusiu objecte dels

espanyols quins adelantaments podrian fer? Faltats de las materias primeras é indispensables per aquellas, se anirian successivament aniquilant y perdent; los brassos que ocuparian serian en molt poch número, y si volguessen subsistir, tindrian de mendicar als estrangers aquellas materias que per llur negligencia ó descuit no se habian proporcionat en llur propi terren, exportant del país una suma de milions que ja may mes entrarian en las arcas de la nació. Quant per lo contrari procurantse abans de tot lo adelantament de l' agricultura emplea ja aquesta una porció considerable de personas, y las arts apoderantse de las produccions de aquella ocuparian una innumerable multitud de familias que de altre modo haurian permanescut inaccionadas en la desesperació y miseria. Per ultim las innovacions que sofreixen las arts industrials de dia en dia son fillas de una llarga práctica y experiència: si l' agricultura espanyola se adelanta en termes que puga donar lo suficient abast á la sua industria ab las materias que son foment li proporciona ja may la industria espanyola quedarà inaccionada y son continuo treball farà conèixer las modificacions particulars de que ella es susceptible.

Als Catalans y als espanyols tots amants de la prosperitat de la nostra Espanya toca afavorir y adelantar las ideas trasadas en est escrit, y al govern pertany lo fomentarlas. No exigirem de aquest premis, honors, condecoracions, ni recompensas, res de axó; lo que á ell toca es remoure los obstacles que se oposan al adelantament de l' agricultura y donar la deguda protecció als ciutadans que la imploren. Los successius treballs de aquesta *Revista* nos presentarán ocasions bastants pera desplegar las ideas, que habem presentat tan sols en grupo y pera manifestar los obstacles que se oposan al foment de l' agricultura y de la industria y los medis que co-

neixerém capassos de motivar nostra regeneració nacional.

P. R. y P.

AL Sr D. FRANCISCO MONFORT

*Elogi per la memoria sobre la industria de la seda,
morera filipina, y los cuchs trevoltinos.*

Mentres una nació enemiga nostra està buscant los ressorts que sa diabòlica imaginació li presenta pera derrocar los bambolejants fonaments de nostra industria; mentres un govern cegat per lo brillo de il·lusorias idees contempla á sanchs fredas la ruina dels nostres caudals é interessos, sentse sort als ays y flastimosos ecos de nostra agonisant industria; mentres uns globos de foch despres de haber descrit en lo espay una área parabòlica se desploman y converteixen en runa la Capital del Principat, empori de la industria Espanyola com ha novament dit lo principal capitá de la nació; un ciutadá ilustre, digue fill de nostra antiga Iberia s' está ocupant del foment y adelantament de un ram de agricultura industrial de un interés y profit innegables per nostra Espanya. Ciutadá, caballer, é incapas per lo mateix de donar lloch en son pit al vil y reproable egoisme, no, no sepulta dins de las murallas de la sua hisenda lo felis resultat de sas tareas y experiments, sino que generós ab sos compatriotas, lo publica baix lo modest titol de *Apuntacions*, sabedor de las utilitats que de axó alcansará nostra nació.

Tal es lo Sr. D. Francisco Monfort ciutadá hisendat de *Torént de Cinca (Aragó)* qui en la sua ben trassada memo-

ria encabessada baix lo títol de *Apuntacions sobre la industria de la seda morera filipina y los cuchs trevoltinos* acaba de manifestar á la fas de la España los satisfactoris resultats que ab ells ha obtingut y las utilitats que conseguiria aquesta de l'aplicació en la Península dels datos y experiments que estampam en sa memoria. Mesquinas y torpes serian cuantas frases buscasem pera elogiar la filantropia y espanyolisme de un ciutadá que consagra sos desvetllaments y tareas en bé y utilitat de la sua nació, crehent nosaltres que lo millor apreci que podem fer de sas apuntacions es lo de traduhirlas é insertarlas per enter (no judicant suficient un sol extracte) en la nostra *Revista*, com ho practicarem en los números següents, ja per coincidir ab un dels nostres objectes que es la industria, ja per habernosho demanat alguns senyors instruits en la materia que nos honran ab llur amistat.

Als Catalans, als Espanyols tots que desitjen lo bé de nostra nació y patria, nos dirigim pera que a favorezcan ansiosos los felissos experiments y treballs del Sr. Monfort, que han merescut lo apreci de las principals autoritats de Saragossa y Barcelona y de quantas personas se interessen per lo bé de la Península. Y nosaltres á qui lo amor á la prosperitat y glorias de Catalunya nos obliga á entregar al treball las horas mateixas del descans y repós no podem menos de aplaudir y elogiar lo zel del Sr. Monfort en lo cultiu de la morera filipina y cria dels cuchs trevoltinos, no dubtant sabrá coneixer fins ahont s'esten lo sentiment de gratitut que li profesam per saber las vivas simpatias, estimació y apreci que no obstant de no ser catalá, ha tingut y té encara en favor de nostre Principat.

P. R. y P.

LLENGUA CATALANA.

SA APOLOGIA.

Las glorias de una nació no se calculan solament per las hassanyas y prodigis de valor, que en ella sos naturals mostráren; lo llenguatge es un' altra de las perlas y perla brillantissima, ab que ufanas las naciones esmaltan llur corona. Catalunya, esta noble provincia d' Espanya, que intrépida y valerosa, en tot temps ha sabut confóndrer y abátrer l' orgull y feresa de sos enemichs, alcansant la palma de mil y mil triunfos; esta noble provincia no sols ha produït homes il·lustres y eminents en las armas, si que també ha estat la mare ditxosa de una infinitat de ingenis, que cultivant y enriquint lo idioma catalá han fet veurer que es un llenguatge enérgich rich, concis, dols y armoniós. Los noms dels Garcías, Ballots, Pujades, Romagneras, Ferreras, Aribaus y altra infinitat de homes sabis que citar podria y que han estat la honra de llur

Patria Catalunya, quedarán per sempre grabats ab caràcters indelebles en lo cor dels catalans y en lo immortal temple de Minerva. Estos homes han estat los héroes de la llengua catalana y ab llurs escrits pomposos y magnífichs han manifestat á tot lo mon que lo idioma catalá es abundant, hermós y enérgich.

Si; y ningú pense que al dir nosaltres axó, ho digam per esperit de provincialisme y pera menysprear los altres llenguatges, no: som catalans, es veritat, y som patriotas al mateix temps; però ho som sens fanatisme, ni nos cega lo amor propi, ni tampoch nos deixam arrastrar per un desitg de aplauso de tot lo nostre y un despreci de lo que es estranger. Quant parlam, parlam per propi convenciment; y si dihem que la llengua catalana es rica, enérgica, concisa y armoniosa, ho dihem perque ho coneixem axí, perque ho podem probar y també ho diriam encara que no fossem catalans.

Ningú pot deixar de confessar que generalment parlant hi ha una preocupació contra nostre idioma, al qual tenen molts per incult y per aspre, y per consegüent menosprecian, sia perque se parla comunment molt corromput, sia perque no es llengua de una nació, sino de una sola provincia. A aquests tals los respondré que si lo idioma catalá se parla corromput, ells ne tenen la culpa; puix si de bon principi no l'haguessen despreciat, si no l'haguessen mirat ab antipatia, si no l'haguessen deixat corrompre abandonantlo com l'han abandonat, encara se conservaria en sa puresa, y mireno en aqueixa y se veurá la veritat de lo que estam dient. Diuen que no es llengua de tota una nació, sino de una provincia sola. Es molta veritat axó, concretantnos als temps actuals; però remuntemnos á sigles passats, remuntemnos á aquells temps gloriosos dels Comptes de Barcelona, á aquells temps, en que

lo so de l'armoniosa arpa dels trovadors ressonava per las riberas del Segre y per las concavitats de Monseny; registrem la historia y veurem que dita llengua ha estat per molts anys llengua de corts, ques parlava en lo palau de nostres monarcas, que fou molt apreciada del rey Don Jaume y demes reys de Aragó; que lo primer códich consuetudinari de Europa fou escrit en aquest idioma, y que tots nostres privilegis, indults, decrets, capítols, constitucions y altres documents de l'antiguitat son impresos en catalá.

Pero casi nos habiam apartat de nostre principal intent, que es probar l'armonia, la riquesa, la energia y concisió de nostre idioma. Donem una rápida mirada als anys de nostra Espanya, y al mateix instant llegir podrem los successos que en ella se verificáren á causa de haberla ocupada los romans. No; no volem detenirnos en explicar tot lo que á las horas passá, no; no es aqueixa la nostra idea. Solament hem volgut apuntar axó pera tenir un petit vesllum del origen de nostra llengua catalana (a), y poder per lo mateix probar sa riquesa. Basta donchs, á nostra intenció saber que los romans ocupáren la Espanya per molt temps y la domináren per espay de molts cents anys. ¿Será per lo tant res estrany que introduissen llur llengua per la nostra Patria? No; y veheus aquí la rahó perque la llengua catalana, axí com la castellana, la italiana, la francesa y com casi todas las del mitgdia de la Europa son fillas de la llatina ó corrupció del romá. Ningú pot negar per cert que lo idioma llatí es molt rich y

[a] Tal vegada en un altre número nos ocuparem ab tota la extensió possible del origen de nostra idioma, que ara no fem mes que insinuar.

abundant, y ningú pot negar tampoch que la llengua catalana participa moltíssim de la riquesa de sa mare; y res ho proba més que la molta semblansa que ab ella tè y lo haber-hi moltes paraulas no solament derivadas, si que també enterament iguals á a'tras paraulas llatinas de la mateixa significació que las catalanas, de modo que en lo nostre idioma se veu mes que en los altres son origen llatí (b.)

Peró no para encara aquí la riquesa del catalá; tingam la paciència de recórrer de nou la historia de Espanya, y llegirém en ella que los godos hi vinguéren després y n' expelliren als romans. Ab la llarga detenció dels godos en Catalunya no se mudá per axó la llengua; puix los godos se conformavan ab la del país que conquistavan. Lo que succehí fou que s' enriqueí nostre idioma; puix no poguéren menos de deixarnos algunas veus novas. Axí ho acreditan moltes paraulas catalanas semblants á altrás de godas (c).

Alimentada (diemho axí) la llengua de Catalunya ab vocals derivats de la llatina y de la goda, semblava que ja tenia lo suficient per esser abundant. Mes nous successos y trastorns nous foren la causa de que s' enriqueís mes y mes nostre idioma. Si; puix que á la dominació dels árabes en Espanya y á la detenció dels grechs en nostra Provincia y singu-

[b] Lo célebre Dr. Ballot al principi de sa gramática catalana, explicant l' origen de nostre idioma, pera probar la semblansa del catalá ab lo llatí porta varias llistas de paraulas catalanas ab la correspondencia llatina, ahont se veu lo que participa del llatí lo catalá. Lo mateix se observa en la página 253 y següents de dita gramática.

[c] Lo citat Ballot en son discurs del origen de la llengua catalana posat al principi de la gramática del mateix idioma cita algunas veus catalanas, que diu que son godas, segons los intel·ligents en esta llengua.

larment en Empuries, Rosas y costas del Mediterráneo de-
vem moltes paraules derivades del àrabe y del grech (d).
La llengua catalana donchs á mes de participar de l' abun-
dancia de sa mare la llatina, posseheix també part de la ri-
quesa de las llenguas goda, àrabe, grega, com igualment de la he-
brea. « Los llenguatges millors y mes fecunds diu lo Dr. Ono-
» fre Manescal (e), y las llenguas mes preciadas y estimadas
» son estadas la llengua hebrea que se anomena llengua santa
» y la llengua grega. Y perque es esta comuna opinió, y en-
» tre gent docta no tèn dificultat lo que anam dient, no hi ha
» pera que detenirme en probar esta cosa tan clara y manifes-
» ta. De aquest fonament podem inferir una gran alabansa de
» nostra llengua catalana, y col·legir sa bondat y eminencia
» entre las altres, perque ninguna simbolisa tant, y frisa ab
» la llengua hebrea y grega com esta, y si aquestas son fecun-
» das entengan que ho es la nostra.» Així parlà ja en temps
molt remot lo citat Dr. en Teologia, y en comprobació de lo
que digué anyadeix despres de las paraules mencionadas una
llista molt llarga de vocables hebreus y grechs ab la corres-
pondencia catalana, sent veurer l' analogia que entre ellas
existeix. Fora es donchs de tot dubte que nostre idioma es
rich y abundant y qui no vulla atendre á las rahons fins

[d] Ballot en lo lloch citat en la nota antecedent y en la pagina 262
y 263 de la gramática catalana enclon dos llistas, la una de mots ca-
talans ab llur correspondencia àrabe, y l' altra de altres mots catalans
ab los corresponents en grech, pera fer veurer com en nostre idioma
tenim paraules derivades dels dos mencionats.

[e] En lo sermó vulgarment anomenat del Serenissim Sr. D. Jaume
2., predicat en la S. Iglesia de la insigne ciutat de Barcelona, en lo
any 1597.

aquí donadas, que consulte l'abundancia de frases, proverbis y modismes de que se compon, y la multitud de termes, ab que á vegadas se pot expressar un sol pensament.

Mes si la llengua catalana es rica, no deixa d'esser enèrgica, al pas que concisa. Manejada destrament per lo fill dels boschs y de las montanyas respira tot lo nirvi y fogositat de aquell. Consta de paraulas graves y fortas, com lo geni dels qui la parlan, y logra la ventatja de que moltes de sas vens imiten los sons de la naturalesa y las repentinas impressions del cor, lo que fa veurer en ella ser caràcter de veritat, de ingenuitat y de candor. Axí es que enclou tot lo foch de las passions, sab expressar ab vivesa los mes vehemens afectes de l'anima, sab tronar, bramar, encara que també sab suspirar. La incalculable abundancia de monossíl·labos que té(f), una de las preciositats que la fan mes recomendable, puix que axí ab molta brevedat pot explicar una infinitat de idees, junt á la diversitat de contraccions de que consta la fan no sols elástica, concisa y enèrgica, sí que també dolsa y armoniosa.

Dolsa y armoniosa hem dit.... y sino que ho digan aquells antichs trovadors, *aquells fills de l'arpa*, en expressió de un jove escriptor de nostra Patria (g) *que anavan de castell en castell per distraurer lo enuig dels barons en temps de pau*

(f) Es tant lo número de monossíl·labos, de que consta nostre idioma, que Don Iguasi Ferreras, Doctor en medicina y célebre poeta catalá compongué 24 quartetas dignas per cert de tot elogi y de suma habilitat per constar totas ellas de paraulas monossíl·labas. Per estranyesa y per curiositat pot ser las insertaré en algun altre número.

(g) Joaquim Rubió y Ors en lo prólech de sas poesías ab lo títol *Lo Gaytè del Llobregat*.

y que deixavan la gorra per lo elm en temps de guerra, aquells antichs trovadors que se ocupávan en cantar armoniosament los amors, la religió y la caballeria, aquells célebres trovadors, la poesia dels quals la mes antiga de la Europa serví de model-lo als cantors y literats de Italia y de Fransa, y als quals son deutors de moltes de llurs bellesas lo enamorat Petrarca y lo terrible Dante; y si bé lo idioma catalá es tan fiero com lo castellá en lo crit dels combats, sab no obstant expressar las passions tendres y la sensibilitat de la infancia. No, no es nostra llengua tan dolça y suau com la italiana, es veritat; pero per axó no deixa de tenir certa apacibilitat y hermosura. L'abundancia de monossíl·labos la fan flexible; y lo fluido y corrent dels mateixos junt ab la mescla de paraulas de mes de una síl·laba la fan sonora y agradable. Ella conserva encara moltes de las trasposicions de la llengua llatina, y axó y la diversitat de contraccions y unions, que las paraulas catalanas tenen entre sí la fan apte per la poesia y per lo cant á semblansa del idioma de Italia, que també gosa de moltes contraccions.

No, no es donchs lo idioma catalá com alguns volen, incult, áspre y dessabrit, á pesar d' estar sepultat en lo despreci y casi en un olvit total. Ell sab pintar ab vivesa lo vol del pensament, axí com la flama de la passió.

Hem acabat ja lo nostre intent que era probar la riquesa, concisió, energia y dolçura del llenguatge de Catalunya; á nostre deber segurament saltariam, si no posassem alguns trossos ó mostrars en confirmació de lo que habem dit.

A continuació donchs, veurán nostres Lectors dos mostrars escullidas, la una que es en prosa es un petit fragment del capítol primer de un llibre de celebració de corts generals fet per D. Lluís de Peguera, y l'altra es un hermós y elegant

soneto escrit per D. Pere Vilanova y Perbés caballer del hábit de Calatrava. Així ne tindran en vers y en prosa, y las dos podran servir per la part literaria del present número de aquesta nostra Revista.

M. R. B.

LITERATURA.

LLIBRE DE CELEBRACIÓ DE CORTS GENERALS

FET PER DON LLUIS DE PEGUERA.

Fragment del capítol primer.

Cort general se diu la convocació y congregació dels tres brassos y estaments de tota la provincia de Catalunya, es á saber del eclesiástich, militar y real feta per lo Senyor Rey en lo lloch per ell destinat y deputat, pera tractar y disposar sobre lo estat y reformació de la terra y pera fer y establir en ella lleys necessaries y convenientes á la custodia, govern y quietut de dita provincia. Proba esta nostra definició Pomponio Jurisconsult, lo qual diu, que après que en la ciutat romana foren fetas totes las cosas per mans del Rey y sens haberhi certa ley, Rómulo dividí lo poble en trenta parts, las

quals anomená corts; però que per sentencias de las ditas parts se provehia al bé y utilitat de la República, y per aqueixa via foren donadas y fetas al poble certes lleys, las quals foren anomenadas lleys *curiatis*. De la mateixa manera dividida Catalunya en tres parts, com está dit, es á saber en los tres estaments ecclesiástich, militar y real, convocats aquells per lo Senyor Rey, á efecte de donar estat y reformatió á la terra y per llur bon govern fer y establir lleys necessarias y convenientes, dihem y anomenam á la dita convocatíó corts generals, y á las lleys actes y capitols de cort.

Aquestas emperó corts generals, ningú las pot convocar, ni personalment tenir y celebrar, sino sols lo Senyor Rey, lo qual sol es lo qui pot séurer en lo sòlio.

DE DON PERE VILANOVA Y PERBÉS

caballer del hábit de Calatrava en alabansa de D. Lluís de Peguera per haber compost ab molt acert un llibre de celebració de corts generals (1).

SONETO.

O tú que en urnas de la eterna fama,
Lo cap tallant á la llaugera ploma,
Deixas escrit en catalá idioma,
Divinas lleys que Barcelona aclama:

(1) Aquest llibre es aquell del qual hem posat lo fragment.

Quant ab garlanda de la verda rama
Ta front enveja la dorada poma,
Ressucitant de la invencible Roma
L' honor dels catalans que l' mon reclama.

Ta memoria felís ma Musa invoca,
Quant per deitat ta patria te venera
Qui en nostres temps las de Licurgo apoca,
Perque estampadas en la octava esfera
Están mes fermas que invexible roca,
Las ressucita un fill del gran Peguera (2).

VARIETATS Y NOTICIAS.

MARS.

- DIA. 16. Dijous. S. Heriberto arquebisbe de Colonia.
17. Divendres. S. Patrici bisbe y confessor.
18. Dissapte. S. Gabriel arcàngel, S. Brauli bisbe y lo
Beato Salvador de Horta.
-

(2) Est últim vers té referencia á que dit llibre de celebració de
corts se doná á llum á instancia de D. Joan de Peguera fill del autor.

ESTAT METEOROLÓGICH

de Barcelona

en lo mes de Janer de 1843.

Si bè corresponia posar en aquest número lo estat meteorològich de Barcelona del mes anterior, assò es del Febrer; no obstant á fi de que nostres Subscriptors pogan tenir tot lo del present any, hem judicat mes oportú insertar lo corresponent al mes de Janer en aquest primer número, y en lo segon posarém lo estat meteorològich del Febrer, continuant despres á posar en cada número que surta lo dia 15 del mes lo estat que corresponga al mes anterior.

TERMÓMETRO.

=

Major elevació 13° 7 á las 2 horas de la tarde del dia 30.
Menor elevació 4° 8. á las set horas del matí del dia 4.
Elevació mediana 8° 9.

BARÓMETRO.

Major elevació 33 polsadas, 11 lin. á las dos horas de la tarde del dia 29.

Menor elevació 32 polsadas, 1 lin. á las deu de la nit del dia 27.

Elevació mediana 33 polsadas.

VENTS DOMINANTS.

Oest, Nort, Noruest, y Est.

Evaporació 3 polsadas, 8 lineas. Pluja 6 lineas.

Lo riu Tiber un dels mes famosos de Italia y que passa per mitg de Roma ha eixit de mare y ha ocasionat moltes desgracias.

Vehens aqui una carta que desde Roma escriguéren á un periódich de Fransa :

» La inundació del Tiber en aquesta ciutat á conseqüencia de vuit dias seguits de pluja, en mitg de las desgracias que per totas parts ha ocasionat, me proporcioná veurer lo bonich espectacle de la caritat mes noble per una part, y del mes viu regoneixement per l' altra. Fou inundada una tercera part de Roma ; lo *Corso*, lo *Borgo*, la *Longara*, y las immediacions del pont *Sant-Angelo* (1) y de la plassa de Es-

[1] Lo *Corso* es lo carrer mes llarch y hermós de Roma ; lo *Borgo* y la *Longara*, encara que no tan magnífichs son dels mes principals. Gran habia de esser aquesta inundació, porque lo pont *Sant-Angelo* es molt elevat.

[Nota de la Redacció]

panya estan encara plenas de aygua, penetrant aquesta en lo Panteon (2) mes amunt del retaule del altar major; mes cap barri patí mes que lo *Ghetto* ó lo del jueus (3), ahont cada carrer es un riu, estantse totas las familias refugiadas en lo segon ó tercer pis. Jo creya trobar en aquell lloch la major consternació, mes tots los jueus estavan molt tranquils assomats á las finestras; vetllava per ells la paternal sollicitud del sumo Pontífice, qui desde lo primer dia de la inundació per medi de llanxetas feya distribuir de casa en casa lo pa, carn, llegums, oli, carbó, vi y tot lo demes indispensable per la vida, auxili que devia continuar durant la inundació.

«Lo poble romá que ab dificultat dissimula son desdeny en vers aquella gent, associantse á las horas al caritatiu esperit de son Soberá, no feya altra cosa que exclamar: *¡povera gente! ¡che disgrazia!* (pobre gent! que desgracia!)

«Aquest mati sota las voltas del *Coliseu*, (4) vegé refugiada una multitud immensa dels camps vehins obligada á retirarse á la Ciutat, alegre é indiferent á vista de llurs terras convertidas en mars, segura y sens cuidado baix la protecció paternal del Papa que á tots los manté, los uns conatantse mútuament llurs perills, los altres afilant llurs instru-

[2] Panteon es un temple que antigament era dedicat á tots los Deus, y ara ho es á tots los Mártirs y á la Reyna d' ells. [Nota de la Red.]

[3] Lo *Ghetto* son alguns carrers contiguos, en los quals tan sols hi habitan los jueus. [Nota de la Red.]

[4] *Coliseu* es una especie de anfiteatro que antiguament servia per diversió del poble de Roma y despres fou lo lloch ahont los Sants Mártirs eran tirats á las feras. (Nota de la Red.)

ments de llaurar, aquests exercitantse en jochs antichs, aquells resant devant de la creu plantada allí per Sixto V., semblavan mes bé personas reunidas per una romeria, que á causa de calamitat semblant. »

« La caritat del Pontífice es tan frequent y diaria en Roma, que aquest espectacle no era extraordinari en sí mateix; però lo que es en veritat admirable es lo silenci y falta de soroll ab que obra sempre y se desplega aquesta caritat; aquí pot dirse « que la ma esquerra no sab las bonas obras de la dreta. »

TRIBUNALS.

Resumen del número de causas criminales que han estat decididas definitivament en lo any passat de 1842 en totas las audiencias de la nostra Península, conforme los estats impresos que acompanyan als discursos dels regents de ditas audiencias, exceptuant ó no posanthi la de Pamplona.

Madrid,	3,547.	Albacete,	2,074.	Barcelona,	2,417.
Burgos,	4,957.	Cáceres,	4,984.	Corunya,	2,500.
Granada,	3,684.	Oviedo,	635.	Sevilla,	3,191.
Valencia,	2,036.	Valladolit,	2,937.	Saragossa,	2,248.

Lo total puja á 29,174 causas, de las quals separant las de Cáceres y Oviedo que tenen un sol fiscal, resulta que las 26, 538 restants foren despatxadas en audiencias de dos fiscals.

Segons una carta de Roma de fetxa 19 de Janer de aquest any, referintse á un' altra de una persona autorisada y digna de tota fe que actualment se troba en la provincia xinesca de Hugnang, no fa molt temps que, quant la persecució dels missioners cristians era mes ferós y sangrenta en aquell lloch, aparegué per dos vegadas en lo cel cerca del mitg dia una gran creu del Redemptor crucificat. Lo cel estava molt seré y clar, la creu rodejada de una llum viva y resplendent y molt visible á tothom. L'aparició no durá menos de dos horas cada vegada ab admiració de molts católichs y de immensa multitud de pagans. En altres pobles del vicariat succehiren també altrás dos semblants aparicions portentosas, que foren vistas per un immens concurs de católichs y de pagans barrejats.

Sembla que aquesta prodigiosa aparició ha cambiat lo cor del emperador de la Xina, puix, segons cartas de Fransa y de Roma, dit emperador ha enviat embaixadors ó encarregats al *Sant Pare*, demanantli missioners que vagen á predicar lo evangeli als habitants de aquell imperi de la Xina. Per ser de tanta importancia aquest succés, no nos atrevim á donarli un crèdit enter, á pesar que los periódichs de Fransa sembla lo confirman. ¡Qué hermós seria aquest dia per lo catolicisme, y que funest per la incredulitat!

Segons carta de *Venezuela* (América) arribaren sens novetat y foren rebuts ab molt obsequi en aquella república los missioners caputxins espanyols, dels quals la major part son fills de nostra patria Catalunya, que s'embarcaren en los ports de Marsella y Búrdeus lo any passat. Pot ser en lo número

següent insertem íntegra la carta, axí com també un' altra de Jerusalem dels religiosos franciscanos que ab lo beneplácit y protegits de nostre govern emprengueren lo viatge per aquells llocs sants, embarcantse en Valencia als 22 del maig passát.

Se proposá á l' administració municipal de París ensaijar en las iglesias de aquella capital la il·luminació del gas (no hi ha remey nos trobam en lo sigle de las llums). A fi de ventilar las qüestions que tenian referencia á tal proposició se reuní una comissió presidida per lo Prefet del *Sena* y de acort ab lo Sr. Arquebisbe de París, la qual se declará unanimament contra l' admissió de tan descabellat projecte.

Lo *Correu de la Gironda*, periódich de Búrdeus diu que aquest nom de *ayacucho* ve á un dels infinits partits que per desgracia divideixen nostra patria, de un petit poble anomenat *Ayacucho* en lo Perú á unas 20 lleguas al est de Lima. En los entorns de aquest poble fou derrotát lo exercit espanyol per culpa de sos capitans, que alguns eran los que se troban avuy al cap del sobredit partit, anomenat per axo dels *ayacuchos*. Tal derrota no causá menos á Espanya que la perduda irreparable del riquíssim Perú.

Se llegeix en la *Gaseta universal* de Augsburg, que passa per lo periódich millor informat d' Europa, que Espartero té empleada la enorme suma de 4.200,000 franchs en los fondos francesos, á fi de assegurar-se la renta annual de 50,000 franchs. Axó es un fet auténtich, anyadeix lo mateix periódich, y en cas de necessitat se podrá citar la página del llibre de inscripció, ahont figura lo nom del *duch de la Victoria*, inscrit per lo director del deute públich.

Escriuhen de Viena lo 15 febrer que la salut del princep Metternich ha estat altra vegada alterada.

A Portugal en la ciutat de Oporto las ayguas del riu Due-

ro han arribat al nivell dels carrers, y la velocitat de la corrent se calcula de 45 á 46 millas per hora. Alguns carrers y plassas mes contiguas al riu están plenas de fanch y arena, especialment los carrers de *Ribeira*, ahont los habitants han de rebre lo necessari per los balcons. Axó lo 24 de febrer.

Lo abat e Mataléne acaba de inventar en Fransa un nou sistema astronómich, que tira per terra tots los coneguts fins al dia. Segons ell la terra es lo planeta de major magnitut, y la que está en lo centro. Ni lo célebre astrólech Mr. Arago, ni altre algú han impugnát fins ara sas sólidas rahons. En lo següent número darem lo análsis de aquest nou sistema.

Sembla que encara no está definitivament arreglat entre Espanya y Fransa lo assumpto del cónsul francés en Barcelona, relatiu als successos que tingueren lloch en nostra capital al noembre del any passát.

També sembla que en las eleccions de Diputats y Senadors la victoria será per los partits enemichs del govern. No obstant en Madrit en especial han alcansát, no hi ha que negar ho, un triomfo complet los partidaris del ministeri. Los moderats donan senyals de vida casi per tota Espanya; y apareix que en moltes parts treballan ab activitat y constancia.

Segons part telegrafich de Paris del 4 del actual á las 4 de la tarde se sab que la cámara aprobá per una majoria de 89 vots (214 bolas blancas y 155 negras) la lley de fondos secrets. Per consegüent triomfá lo ministeri en aquesta gran qüestió.
